

การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 2

การสำรวจสภาวะสุขภาพประชาชนโดยการตรวจร่างกาย พ.ศ. 2539-2540 เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง จากการสำรวจครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2534 แต่มีรูปแบบการดำเนินการที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการเลือกหน่วยตัวอย่าง ซึ่งครั้งนี้ใช้บุคคลเป็นหน่วยตัวอย่างแทนครัวเรือน เช่นคราวที่แล้ว นอกจากนี้ การสำรวจครั้งนี้ยังขยายขอบเขตออกไปจากการศึกษาขนาดปัญหาเชิงลบ เป็นการศึกษาสภาวะสุขภาพ ทั้งทางบวกและลบ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจนี้ครอบคลุมเป้าหมาย เด็กปฐมวัย (อายุไม่เกิน 6 ปี) จำนวน 3,306 คน (เป็น 66% จากเป้าหมาย) เด็กวัยเรียน (อายุ 6-12 ปี) จำนวน 4,238 คน (เป็น 85% จากเป้าหมาย) ประชากรวัยแรงงาน ทั้งชายและหญิง (อายุ 13-59 ปี) จำนวน 4,230 คน (เป็น 84% จากเป้าหมาย) และ ประชากรสูงอายุ (ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 4,408 คน (เป็น 88% จากเป้าหมาย)

หัวข้อสำคัญในการสำรวจเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการ พบว่า โดยรวม เมื่อใช้เกณฑ์ตามสมุดสุขภาพ มีเด็กพัฒนาการช้ากว่าวัย ร้อยละ 16.7 แต่เมื่อใช้เกณฑ์ที่ละเอียดขึ้น โดยพิจารณาทั้งทางด้านสังคม ภาษา การใช้มือและตาแก้ปัญหา และการเคลื่อนไหวแล้ว พบว่า เด็กมีพัฒนาการสมวัย หรือเร็วกว่า ทุกด้าน เพียงร้อยละ 67.6 เท่านั้น ที่สำคัญคือ ความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 13.7 ไม่ตระหนักว่าเด็กมีปัญหาพัฒนาการช้า

ภาวะทุพโภชนาการในเด็กวัยเรียน พบได้ ทั้งน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งมากที่สุด ในภาคอีสาน คือ พบ ร้อยละ 25.5 ในขณะที่เด็กในเขตเมือง มีน้ำหนักสูงเกินควรถึงร้อยละ 10 สำหรับหัวข้อสำคัญ คือ เซาว์ปัญญา พบค่าเฉลี่ย ของทั้งประเทศ เป็น 91.96 ± 14.87 โดยภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 87.88 ± 15.98

วัยแรงงาน ซึ่งสภาวะสุขภาพขึ้นกับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ พบว่า มีผู้ออกกำลังกาย มากกว่า 4 ครั้ง ต่อ สัปดาห์ เพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ในทางกลับกัน พบอัตราการสูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 19.86 และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 33.67 และยังพบว่าอัตราการแท้งบุตร ในสตรีไทย กลุ่มอายุนี้อายุสูงถึง ร้อยละ 19.3 โดยมีค่าประมาณ อุบัติการณ์ การแท้ง ในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 8.36 สำหรับการตรวจร่างกายและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบว่า ปัญหาความดันโลหิตสูง มีประมาณร้อยละ 10 ระดับน้ำตาลในเลือดสูง มีประมาณร้อยละ 5 ในขณะที่โคเลสเตอรอลสูง พบประมาณร้อยละ 2 ที่น่าสนใจคือ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ในเมือง มีสภาวะสุขภาพด้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างนอกเมือง อย่างชัดเจน

ผู้สูงอายุ มีปัญหา ทุพพลภาพรุนแรง และรุนแรงมาก ร้อยละ 3.8 และ 4.9 ตามลำดับ และมีความชุก เพิ่มขึ้นขึ้นตามอายุ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุต้องมีผู้ดูแล คือ ตกอยู่ในภาวะพึ่งพาอย่างใกล้ชิด สูงถึงร้อยละ 2.1 และต้องการการดูแลสุขภาพลักษณะสม่ำเสมอ ร้อยละ 6.9 ส่วนกลุ่มอาการสมองเสื่อม พบได้ร้อยละ 3.3 และยังมีข้อมูล บ่งชี้ที่น่าสนใจว่า ต้นตอของปัญหา ทุพพลภาพ และภาวะพึ่งพาน่าจะมาจากความดันโลหิตสูง

ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้ยังสามารถนำไปวิเคราะห์เชิงลึกได้อีกมากมาย เพราะขนาดตัวอย่าง มีมากพอ ที่จะนำเสนอผลในระดับภาคได้ และนอกจากนั้น ลักษณะข้อมูลยังอ่อนตัว พอที่จะให้ติดตามผลระยะยาวต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย หากมีการวางระบบติดตามให้ดี

ในเชิงนโยบาย ควรเริ่มต้นด้วยการยืนยันผลที่ได้การสำรวจครั้งนี้ โดยใช้กลวิธีอื่น กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกับส่งเสริมสุขภาพ หากเห็นว่าเหมาะสม ก็ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูลให้สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ นอกจากนี้ ควรมีการวิเคราะห์สาเหตุ สถานการณ์ และกำหนดรายการข้อมูลที่ต้องการสำรวจ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ความจำเป็น ตลอดจนให้มีการเร่งรัด กระบวนการเตรียมเครื่องมือสำรวจ และเตรียมระบบการจัดการแต่เนิ่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการสำรวจครั้งต่อไป ดีกว่าครั้งนี้